

Joaquín Pasos

Elegija za ptico

O razposajena in mila uživalka plodov,
 daj mi zeleno vino svojih prhkkih peres,
 izlij ga v zrak, omamljen od krikov,
 prelij mi ga v dušo s svojim golim kljunom!
 Naj boginja, ki skrbi za polja ptic,
 razlije nad mojo krvjo to divjo pijačo,
 naj kroži tvoja barva po mojem telesu,
 gnezdu norih ptic, aj, mrtve ptice!
 Naj mili mesec, ki posluša tihe pesmi
 ptic brez jezikov, vidi v mojem srcu,
 kot v čistem vodnjaku, telo tvoje duše,
 plapolajoče kot cvetni list.
 S svojim slepim pogledom, žebljastim,
 strmiš v vrtince tega otožnega trenutka,
 medtem ko v zraku zveni govorica
 tvojih suhih peres in se zlomljena
 krila lomijo v sen.
 Dvigni se, ptica, dvigni na zadnjo vejo,
 na tisto, ki se poslavlja od sveta,
 k dverem neba, odvrži svoje noro meso,
 okrašeno s perjem, odvrži svoje milo meso,
 dišeče od plodov.
 K tebi stezam svoji roki, svoji roki,
 ki čakata na sveženj krvi iz gozda tvojega
 telesa, da bi ga pokazali svetu kot bleščeč
 list, kot najboljše, najboljše od žetve.
 Ob tem joku se vžiga tvoj let,
 v katerem se duši ihtenje trobent tvojega krika.
 Za vekomaj počiva tvoje krotko telo
 v moji bolečini, ki ima obliko tvojega gnezda.

Pesem o vojni stvari

Ko boste ostareli, boste spoštovali kamne,
 če boste sploh kdaj ostareli,
 če bo takrat še kak kamen.
 Vaši sinovi bodo ljubili stari baker,
 zvesto železo.
 Zbirali boste stare kovine v prsih
 vaših družin,
 spoštovali boste plemeniti svinec
 z dostojanstvom, primernim
 njihovemu sladkemu značaju,
 spravili se boste s cinkom, dali mu boste
 plemenito ime,
 z bronom, mislili boste, da je brat zlata,
 ker zlato ni šlo na vojno zaradi vas,
 ostalo je doma in je razvajalo otroka,
 oblečeno v žamet, topel, varovan od trdega jekla.
 Ko boste ostareli, boste spoštovali zlato,
 če boste sploh kdaj ostareli,
 če bo takrat še kaj zlata.

Voda je edina večnost krvi.
 Njena moč gosta kri. Njen nemir je v gosti krvi.
 Njeno nasilno hrepenenje vetra in neba
 je v gosti krvi.
 Jutri bodo rekli, da se je kri spremenila v prah,
 jutri bo kri suha.
 Ne znoj ne solze ne urin
 ne bodo mogli napolniti votline praznega srca.
 Jutri bodo zavidali bombi iz drhteče vode
 brez vonja,
 živa stalnost krika,
 viharna tekočina.
 Reka bo mislila na razkosane ledvice
 in sredi puščave bodo kosti v obliki križa
 zaman prosile,
 naj se vrne voda v telesa ljudi.

Dajte mi motor, ki bo močnejši od človekovega srca.
 Dajte mi možgane stroja, ki ga bo lahko preluknjati
 brez bolečine.
 Dajte mi kožo iz kovine in vse telo
 iz kovine, da bom podoben svinčenemu vojaku,
 ki ne more umreti,

da te ne bom prosil milosti, Gospod, naj me
tvoja dela ne ponižajo
kot vojaka iz mehkega mesa, slabotnega ponosa,
da bo tvoja kovina dovoljevala krogli
biti v mojih prsih,
da se bo z vodo vrnila kri.
In ki noče biti nož, ki ne more raniti
drugega noža.

* * *

In nazadnje, Gospod vojnih trum, je tu največja
bolečina.
Tu je brez obžalovanja, brez izgovorov, brez verzov,
resnična bolečina.
Nazadnje, Gospod, je tu pred nami bolečina, ki se
nenadoma ustavi.
To ni bolečina zaradi ran ne zaradi mrtvih
ne zaradi mest s praznimi hišami ne zaradi
taborišč, polnih sirot,
ne zaradi krvi, ki je odtekla, ne zaradi zemlje,
polne jadikovanj.
To je popolna bolečina.
Je brez solza in žalosti,
brez besed, brez spominov,
ker nič več ne vstopi v prsi.
Vse ruševine sveta sestavljajo veliko tišino.
Vsi ljudje sveta sestavljajo en sam privid.
Sredi te bolečine je tvoje mesto, vojak,
prazno ali zasedeno.
Življenja teh, ki ostanejo, so izpraznjena,
docela so izpraznjena,
kot da bi si strgali kose mesa s telesa.
Prikaži se v tej reži, v tej, ki jo nosiš v prsih,
da vidiš nebo in pekel.
Glej, moja glava s tisoč votlinami:
skoznje sije neko belo sonce, neka črna zvezda.
Potiplji mojo roko, ki je včeraj držala jeklo:
skoznjo lahko sežeš v zrak, skoznjo potisneš prste.
Tu je odsotnost človeka, odsotnost mesa, strahu,
dni, stvari, duše, ognja.
Vse je ostalo v času.
Vse je zgorelo tam daleč.

Odkritje novega poljuba

Z vzdihom se junija prične obdobje tvoje duše,
govoriš o stvareh, ki ustrezajo tvojim majhnim vonjem,
bereš lepe zgodbe o ljubezni in skrivnostih.
Nekaj prikrivaš, ko hočeš sama varovati
hrbet svoji misli,
ko si tvoja senca, takrat ko jo ogleduje pomlad,
domišlja, da je zima.
Priznati, da je dež sovražnik miru,
reči »dobro mi je« in se ustrašiti naglasa,
biti žalosten ob uri, ko se pričenjajo sanje,
vse to razodeva, da hočeš speljati svoje spomine
na drugo pot,
odtegniti svoje življenje moji skrivnosti.

Preprosta je zgodba sveta, tako kot najina.
Toda zdaj začennaš kričati v tišini,
si prižigati cigarete brez ognja,
se ogledovati brez zrcala.
Kot da ne bi slišal, žena, skozi tvoje telo
tistega strašnega hrupa strahu.
Kot da ne bi čutil, da naju ovija isti
slepi veter,
ker s svojimi sklenjenimi rokami
lahko zadrživa glavo časa,
nihajoč kot nihalo sem ter tja,
ker se junija razcvetajo spomini
in zorijo sanje,
ker pozna to, kar je med mojo odločnostjo
in tvojim omahovanjem,
ker sva blizu svojim lastnim mislim
in znova prebirava zgodbe ljubezni
in skrivnosti.

Slovo

Dvigniti moraš desno roko,
ker se hočem spominjati drevesa.
Hočem vedeti, da je tvoja roka
ostala posejana na obzorju.

Tvoja roka, ki naj se razrašča v vetru
spomina,
tvoja roka, ki naj vse pove. Ničesar.

Dvigniti moraš desno roko,
da bom še v daljavi videl drhteti
tvoje srce med prsti.
Tvoje srce, sad tvoje roke,
vsajeno v moje spomine.

Naj tvoja roka ničesar ne pove vetru.
Vse.

Vihar

Naš besni veter tuli skozi visoke palme
nemo hrumenje se spušča z neba in prižiga
jezike leopardov
naš besni veter se spušča z višin.

Sunek njegovega telesa trga korenine silnih dreves
iz zemlje prihajajo govnači
ogromne kače.

Naš veter hiti naprej po svoji zmočeni poti
je temni sok popoldneva ki ga pijejo divji biki
je kaznovalec polja.

Ljudje v tišini poslušajo ječanje zraka
z ubito dušo telo na visokih nogah
in z blatnim obrazom.

Mlade Indijanke hite na dvorišče si trgajo srajce
ponujajo vetru svoje gole prsi in ta jih ostri
kot vulkane.

Joaquín Pasos se je rodil leta 1915 v Nikaragui. Umrl je leta 1947. V bogati panorami nikaragujske poezije, ki sta jo prenovila Coronel Urtecho in P. A. Cuadra, je Pasos izjemna osebnost, melanholična in nemirna. Njegova poezija je bila objavljena v treh knjigah, dve sta izšli posthumno. Leta 1947 je izšla knjiga *Breve suma* (*Majhen znesek*), 1962 pa *Poemas de un joven* (*Pesmi nekega mladeniča*) in *Sus mejores poemas* (*Njegove najboljše pesmi*). Podobno kot Nerudo in Cardenala tudi njega zanima usoda indijanskih prebivalcev, njihova bedna vsakdanjost, v kateri ni sledu veličine nekdanje predkolumbijske Amerike. Kot toliko pesnikov te celine tudi njega prevevajo značilna melanholiija, fatalizem, obup in očarljivost smrti.